

Memo

Datum: December 2018
Onderwerp: Inkomenselasticiteiten
Door: Memo Retail Insiders, statistische analyse Panteia o.b.v. CBS gegevens

Herziening inkomenselasticiteiten

In een ruimtelijk economische berekening wordt de vraag naar winkels en het aanwezige aanbod kwantitatief tegenover elkaar gezet met als doel een indicatie te krijgen van mogelijke uitbreidingsruimte dan wel teveel aan winkelmeters.

Bij het bepalen van de vraag wordt gekeken naar de gemiddelde (winkel)omzet per hoofd (of huishouden) voor de branche* en het aantal inwoners in het primaire verzorgingsgebied waarvoor de berekening wordt gemaakt. Bij afwijkingen van het inkomensniveau in een verzorgingsgebied van het landelijke gemiddelde, vindt bij berekeningen van marktruimte een correctie plaats op de omzet (en derhalve op de m² winkelvloeroppervlakte).

De mate van correctie is afhankelijk van de branche. Dagelijkse goederen zijn minder inkomens afhankelijk dan niet-dagelijkse goederen. Lange tijd is als grofmazige richtlijn de maximaal te hanteren inkomenselasticiteit van 0,25% voor de groep dagelijks en 0,50% voor de groep niet-dagelijks gehanteerd. De vraag is of deze richtlijnen nog actueel zijn. Reden dat op verzoek van INretail onderzoeksbureau Panteia, op basis van gegevens van het CBS**, de gevoeligheid van detailhandelsbestedingen voor inkomensverschillen heeft geanalyseerd.

Uitkomsten

Analyse*** van de beschikbare data geeft als gemiddelde waarde van de inkomenselasticiteiten het volgende beeld (afgeronde cijfers):

Elasticiteit bij bestedingen dagelijks: 0,4

Elasticiteit bij bestedingen niet-dagelijks: 0,7

Geconcludeerd wordt dat de elasticiteiten hoger liggen dan wat als richtlijn tot dusver als gangbaar werd geacht. Voor toepassing in ruimtelijk-economisch onderzoek wordt aangeraden uit te gaan van de nieuwe elasticiteiten.

Toepassing

De inkomenselasticiteit is een vermenigvuldigingsfactor die aangeeft in welke mate de uitgaven voor een bepaald product reageren op een inkomensverandering. Bij een positief verband wordt er bij een stijging van inkomen meer gekocht van een product, bij een negatief verband wordt er bij een stijging van inkomen minder gekocht van een product. Er zijn ook producten waarbij een inkomensverandering geen effect heeft op de vraag. Bij luxe goederen reageert de vraag meer dan evenredig op het inkomen. Bij noodzakelijke minder dan evenredig.

Voorbeeld:

Voor de groep dagelijks is een inkomenselasticiteit van 0,4 de gemiddelde waarde. Stel dat het gemiddeld inkomen 6% lager ligt dan het landelijk gemiddelde, dan wordt gerekend met een gemiddelde besteding per hoofd die 2,4% (=6% x 0,4) lager ligt dan gemiddeld.

Memo

Datum: December 2018
Onderwerp: Inkomenselasticiteiten
Door: Memo Retail Insiders, statistische analyse Panteia o.b.v. CBS gegevens

De wijze van berekening en uitkomsten zijn besproken met een achttal bureaus actief op het gebied van ruimtelijk-economisch onderzoek. De bureaus zijn van mening dat de nieuwe inkomenselasticiteiten een reëel en actueel beeld geven en raden andere partijen aan ook van deze correctiefactor gebruik te maken bij ruimtelijk economisch onderzoek.

De memo met uitkomsten is publiek beschikbaar op het kennisplatform Retail Insiders. De memo beoogt hiermee, in lijn met de doelstelling van het platform, het gebruik van eenduidige cijfers in de sector te stimuleren en het rekenen met cijfers uit verschillende bronnen met verschillende definities en afbakening te voorkomen. Zie ook de notitie "Kengetallen ten behoeve van ruimtelijk-economisch onderzoek" op Retail Insiders.

** of gemiddelde bestedingen aan producten.*

*** CBS Budgetonderzoek 2013 & 2015 en CBS inkomensstatistieken*

**** Model inkomenselasticiteit: $\log(\text{besteding per hh}) = a + b \times \log(\text{inkomen per hh})$. Gekeken is naar bestedingen per categorie (detailhandelsgoederen) per inkomensgroep in relatie tot het gemiddelde inkomen per inkomensgroep.*

Voor meer informatie, mail naar info@retailinsiders.nl